

1 **E Ud med Brug-og-smid-væk-kulturen! Ind med Fix-og-behold!**

2 I dag er mange ting konstrueret på en måde, så de ikke kan repareres, når de går i stykker. Det kan fx være it-
3 produkter eller køkkenmaskiner, hvor de forskellige dele er limet sammen. Andre ting kan være designet til
4 ikke at holde ret længe, så vi bliver tvunget til at købe nyt, fx sko, elkedler eller cykellygter. *Indbygget*
5 *forældelse* kaldes det. En anden strategi er at gøre vores gamle produkter inkompatible. Det ser man fx med
6 opladere, printere og software. Producenterne kan også vælge at producere varer af dårligere kvalitet til
7 billigere priser. Det betyder, at det ikke kan betale sig at få repareret fx et defekt kamera; det er faktisk
8 billigere at købe et nyt.

9
10 Ideen om den indbyggede forældelse, der skal sikre, at producenten får profit, er gammel. Under
11 depressionen i USA i 1930'erne rejste ejendomsmægler Bernard London fra stat til stat og agiterede for
12 *planlagt forældelse*. Hans ide var, at staten skulle diktere, hvor længe forskellige produkter havde lov til at
13 "leve". Alle produkter – lige fra tøj til møbler og maskiner - skulle have en politisk bestemt levetid. Derefter
14 skulle de erklæres "døde", indsamles og destrueres, også selv om produkterne overhovedet ikke var slidt op.
15 Det vigtige var jo, at amerikanerne købte nyt. Bernard London var sikker på, at industriens hjul ville begynde
16 at dreje igen, hvis politikerne bare indførte planlagt forældelse. Men det gjorde politikerne ikke.

17
18 Alligevel er det næsten den vision, vi ser realiseret i dag. Ikke som et politisk diktat om, hvornår vores ting
19 skal smides ud, så vi kan købe nyt. Det er slet ikke nødvendigt. Hård konkurrence på markedet, effektiv
20 marketing og de forskellige former for indbygget forældelse har nemlig gjort arbejdet. Forbrugerne i de rige
21 lande har "lært" at købe nyt, bruge det et stykke tid, smide det ud og købe nyt. Igen og igen. Og igen.

22
23 Men rundt omkring i verden er der nogle mennesker, der vælger at gøre noget andet. Det er folk, der danner
24 nye fællesskaber omkring et mere bæredygtigt forbrug. De deltager fx i delebilsordninger, byttemarkeder,
25 fødevarerfællesskaber, bybier og grønne byhaver. Og nu er der også en international bevægelse bestående af
26 "fixere". I protest mod brug-og-smid-væk-kulturen har de sammen taget kampen op mod den indbyggede
27 forældelse.

28
29 I bevægelsens manifest kan man læse: "Hvis noget går i stykker, så reparer det! Og hvis det ikke er i stykker,
30 så gør det bedre! Den smukkeste form for kreativitet, der findes, er at løse hverdagens praktiske problemer
31 (...). At reparere og genanvende betyder frihed og uafhængighed (...). Lad ikke virksomheder behandle dig
32 som passiv forbruger (...). Modstå trends og unødvendige opgraderinger! Hvis vi fordobler vores tings
33 levetid, halverer vi mængden af det, der ryger på lossepladsen." Manifestet er skrevet af den unge designer
34 Jane de Dhulchaointigh.

35
36 Et centralt element i fixerbevægelsen er hjemmesiden www.ifixit.com, som dels er et diskussionsforum, dels
37 et forum for reparationsmanualer skrevet af fixere. Folk, der har fundet ud af, hvordan man selv kan reparere
38 alverdens ting (fra biler og cykler over brødristerere og mobiltelefoner til lynlåse og tørretumblere) deler her
39 ud af deres praktiske erfaringer og gode råd. Mange produktionsvirksomheder giver nemlig ikke "gør-det-
40 selv-folket" adgang til reservedele og manualer til deres produkter. Hjemmesiden er altså fixernes måde at
41 fixe det problem. Samtidig fungerer den som forum for debat om visioner og bæredygtighed.

42
43 Et andet centralt element i fixerbevægelsen er reparationscafeerne, der skyder op rundt omkring i verden.
44 Især i USA og Holland er der mange. I reparationscafeerne kommer folk med fx tøj, støvsugere og
45 barnevogne, der skal repareres eller som bare trænger til en kærlig hånd. I fællesskab og med vejledning fra
46 frivillige fagfolk hjælper man hinanden med at fixe tingene. Viden og erfaring går videre til andre, der har
47 brug for den. For nogle mennesker er der den sidegevinst ved reparationscafeerne, at de kan beskæftige sig
48 aktivt med noget, der er meningsfuldt, selv om de af den ene eller den anden grund er røget ud af
49 arbejdsmarkedet.

50
51 I Danmark bliver der også taget mange initiativer til at fremme omstillingen til et mere bæredygtigt samfund.
52 Læs om dem på www.voresomstilling.dk

53